

פרק א

משנה א

בשלישים ושתים נתיבות; פליאות חכמה חקקי י"ה יהו"ה צבאות אלקי ישראל
אלקים חיים ומלך עולם אל שדי רחום וחנון רם ונשא שוכן עד
וקדוש שמו מרום וקדוש הוא, וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר
וספור.³

בשלישים ושתים - כמו שמפורש במשנה ב',
עשר ספירות וכו' ועשרים ושתים,

מאיר היעירה

ב. עי' לקמן ד ע"א מש"כ רבינו (ד"ה י"ה הוי"ה צבאות)
שכ"ב התיבות המנויים כאן הם כינויים לל"ב התיבות
(בהוספת י' השמות הנזכרים בפ"ו מ"ו). והנראה בביאור דבריו,
שהנתיבות המרומזים בשמות אלה המה ל"ב הפרטים
שבמרו"ס שהמה נעלמים, והם שורשים לנתיבות החכמה.
ועצם התיבות הם כ"ב אותיות הא"ב וי' הנקודות.

ועי' לש"ו ביאורים ח"א סט ע"ב, ז"ל, ודע עוד כי ע"ד
שהם עשר הוי"ות, שהם הי"ס דהרוח, והם בניקוד הר"ת של
הפסוקים דעשר אלהי"ם הנו', הנה עד"ו ישנם ג"כ עוד כ"ב
הוי"ות, והם ל"ב הוי"ות שהם הל"ב נתיבות חכמה, וכמ"ש
במבד"ש (ש"ה ח"ב ספ"ו) שהל"ב נתיבות חכמה הם כולם
שמות דהוי"ות, ע"כ. ועי' דע"ה ח"א דרוש ה' ס' ז' אות ו'
שכל הגילויים שבאצילות הם הוי"ות ולכן מותרת להם
התפילה.

ג. ועניני ב' ספרים וסיפור הוא כי בדיבור בפעם א' נתגלה
מחשבתו, אבל בספר ב' פעמים, אחד כשכותב ונתגלה
מחשבתו בעולם, אבל עדיין סתום הספר, ושני כשקורין
הספר, אז נתגלה, אבל בדיבור כולל שניהם בפעם א' (בהגרא
על ספד"צ א ע"א).

ד. ובהגהת הרמ"ש - כי תחילת הכל היה הצמצום בסוד
עגול, לכן אמר בל"ב שהוא במספר הקו הסובב לאלכסון

א. עי' פת"ש נתיב העקודים פתח יט, ז"ל, ל"ב אותיות
שבפסוק זה [בטחו בהוי"ה עדי עד כי ב"ה הוי"ה צור
עולמים] (ישעיה כו ד), נגד כ"ב אותיות וי' נקודות, ל"ב
נתיבות חכמה שבהם נברא העולם (פ"א מ"א), ושורשם
העליון כאן במקום הזה [בפה דא"ק], שהוא המאמר
הראשון הכולל כל הט' מאמרות האחרות, עכ"ל. פי' דבריו,
שעל אף שיעקר ל"ב התיבות הם בחכמה דאצילות (כדלקמן
ד"ה פליאות), וזה בגלוי, אמנם שרשם הנעלם הוא בגילוי
הראשון שיצא מפה דא"ק באורות העקודים.

עי' פת"ש (בית נתיבות צמצום ד), ז"ל, הלוחות [ברית]
רומזים ללב האדם, והוא מרכז האמצעי שבו וכו', שהוא
תכלית האדם, ובו שורה נפש החיוני וכל מדותיו שבו וכו',
והוא במקום ארון הקודש שהיה בק"ק שבו ב' לוחות, שם
כל התורה כולה רשומה בכלל ובפרט, כלול בכח באותיותיה
וברמיוותיה. וכמו כן כל שלמות האדם וכל צורך עבודתו
והגיעו לתכלית כוונת רצונו ית', הכל תלוי בלב, ולכן נקרא
לב, שרומז לכלל הנבראים שנבראו בל"ב נתיבות חכמה,
שהם כ"ב אותיות ועשר נקודות, שהם בחי' גוף ונפש שלהם
כידוע. והם כלל כל אותיות התורה, שבתורה נברא כל
העולם, כמ"ש בספר יצירה (פ"ב מ"ו) כ"ב חפיצים בגוף
אחד, וכלל כל הספר יצירה הולך על ענין זה של כ"ב אותיות
וי' נקודות, והם כתב שבלוחות הלב, עכ"ל.

אמות וז' כפולות, ולשבע ההיקף הוא כ"ב, ולג' ההיקף עשר.

והם⁵ באדם, שתומין במוח שהוא חכמה, ונחלקים בחוט השדרה ונשלחים בכל הגוף כידוע⁶, כמו שאכתוב לקמן (ד ע"א) שמהן בא ההרגש לכל האיברים (עי' פ"י הראב"ד (יג ע"ד⁷)).

והם בספירות⁸, החכמה קדומה שהוא מוחא סתימאה⁹, ונתפשט לחכמה¹⁰ ומשם לחכמה דז"א.

והם בשמות, ל"ב אליהם דמעשה בראשית¹¹ של ששת ימים עד ויכולו, ושלשה אלקים

מאיר היעירה

, שהם שורש הל"ב נתיבות שבחכמה, ולכן אמרו בסי' בל"ב נתיבות פליאות חכמה וכו', ור"ל שהם מפליאות חכמה העליונה דע"ק, שעליו נאמר (חגיגה יג ע"א) במופלא ממך וכו', ס"י מתחיל ממו"ס שהוא שירותא דאצילות וכן התורה מתחיל בראשית ות"י בחוכמא ולכן הם סוד ל"ב אלקים דעובדא דבראשית ונק' אלקים ע"ש גבורה הנכלל במו"ס בוצד"ק, עכ"ל.

ועי' פת"ש נתיב א"א פתח ח וז"ל, או"א שתחילת יציאתם מחו"ב דא"א, שם נשרשים כחדא, ולכן שם נכללים חו"ב זה בזה ואורא ומו"ס שניהם כלולים זה בזה, ונמצא שגם מו"ס נקרא ע"ש חכמה, אך מ"מ בבחינת התפשטותם למטה אז מתחלקים לב' פרצופים, ואבא מקבל מאורא ה' חסדים בסוד אורא דכיא, ואימא ה' גבורות ממו"ס בוצד"ק דגנוו שם, ששם סוד גבורה דעתיק, ונמצא שנוכל לכוונת מו"ס בבחינת בינה ע"ש שאימא שורשה משם, אבל מ"מ, בא"א הוא בשם חכמה והאורא ומו"ס נכללים כא', עכ"ל.

ועי' לש"ו ביאורים ח"ב עה ע"ג, ז"ל, המ"ס הנה יש בה ג' בחי': כי בערך שכל הג' רישין כלולים בה והיא כללות כולם הנה היא בסוד א', אל"ף פל"א, כתורא עלאה. אבל בבחינתה גופה, הנה היא בסוד י', כי היא חכמה קדומה, חכמתא סתימאה. אך בפרטות הג' רישין, הנה היא בסוד בינה, כי הג' רישין הם כח"ב דא"א כנודע, והיא בסוד ה'.

י. עי' לקמן ד"ה פליאות, שכוונתו כאן לפרצוף אבא. עי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ א ע"א ד"ה ספרא, וז"ל כל האצילות נקרא ע"ש יו"ד שבשם שהיא חכמה, וכמ"ש בע"ח דע"ל ידי התלבשות א"ס בחכמה האציל כל האצילות ומתלבש בהן, וכן ראשית הגילוי הוא מחכמה כמ"ש בא"ז (רפס ע"ב) אתר דשירותא אשתכח כו' הוא נהירו דחכמתא, עכ"ל. אם כן מובן איך החכמה כוללת הכל.

יא. עי' תיקו"ז כו ע"ב. עי' לקמן הערה 77, ועי' מש"כ רבינו בביאורו על תיקו"ז מד ע"ג ד"ה דאיהו ל"ב אלקים כו', ז"ל, שהוא בלב של ים, דבינה כלולה מחו"ב, כידוע חכם כו', ומסטרהא הוא ג' שערי בינה, ומסט' דחכמה בה ל"ב אלקים דעובדא דבראשית.

ועי' מש"כ רבינו בביאורו להק' האד"ר, ז"ל, בשם אלקים נברא העולם, כמ"ש בראשית ברא אלקים, וכל

עשר היינו רוחב העיגול נקרא אלכסון. וכל שיש ברחבו עשר יש בהיקפו ל"ב כמ"ש הרמב"ם, עכ"ל.

ועי' לש"ו הקדו"ש לה ע"א דהיינו סוד שורש הבחינות של י' ול"ב הוא בעולם דקו וצמצום [כלומר העולם הקודם לגילוי א"ק, עי' לש"ו כללים ח"א יג ע"א ו לש"ו ביאורים ח"א כט ע"ד]. ועי' לש"ו ביאורים ח"א נח ע"ד שעומק הענין של י' ול"ב שהם בחי' הקו והצמצום הוא, כי הצמצום היה בסוד עשר, שכן הוא בחינת מלכות דא"ס, והיה בסוד י' דאדנ"י, י' זעירא שהוא סוד חכמה זעירא, וככל עיגול שרחבו י', שטחו בהיקפו הוא ל"ב (והוא הל"ב נתיבות חכמה), והקו הנמשך בצמצום כולל אותו ובכך הצמצום מתגלה על ידיו, ובחיבור שניהם נברא הכל. והוא סוד ל"ב השמות אלקים [דמע"ב] דבצמצום שהוא דין, והם נתגלו והאירו על ידי הקו שהוא חסד, והם ג"כ בסוד נחש בריח (קו) ונחש עקלתון (צמצום) (עי' ב"ב עד ע"ב), ועיקר הגילוי הוא רק על ידי הנחש בריח (עי' לקמן הערה 9).

ה. כלומר ל"ב הנתיבות. ועי' לקמן אופן ה' (ה ע"א ד"ה וכן באדם), ועי' מש"כ לקמן בהמשך העמוד (ד"ה פליאות), ז"ל, והן כאן בכתר מופלא בתכלית ההעלם, ומהחכמה מתחילין להתפרש ובגופא להתחלק.

ו. עי' אד"ר קלא ע"ב: אינן אריכי למיתי תועלתא לכלא. מאי לכלא, למיעל על חוטא דשררה דמתשקין מן מוחא, עכ"ל. [תרגום: ועל כן אלה (שערות הראש) ארוכים, כדי להביא תועלת לכל. מי הם הכל? כדי שיכנס לחוט השדרה להשקותו מן המוח.] ועי' תיקו"ז יט ע"א שהשדרה שקיאה דכל גופא [משקה לכל הגוף].

ז. ז"ל: נתיבות רבות אשר בהם ישולח כח ההרגש והשכל לכל אבר הראוי לו, ודע כי לא ימצא שום הרגש ורצון זולת הנתיבות ההם.

ח. עד כאן דיבר על ל"ב הנתיבות מה מקומם בפרצוף האדם, וכאן החל לדבר על מקומם במערכת הספירות שבכל פרצוף.

ט. עי' ב"ע לח ע"א, ז"ל, בחכמה דז"א יש ל"ב נתיבות והם מאירים על ידי הארת מו"ס שמאיר בהם על ידי השערות [רבינו סידר את חכמה דאצילות בין מו"ס לחכמה דז"א], שכל הל"ב נתיבות כלולים במו"ס בעולם בצירוף אות א' כזה

נתיבות - כמ"ש (ישעיה מג טז) ובמים עזים נתיבה, ועיקרן¹⁷ הן במים שהוא חכמה, ונקרא מים עזים שבו גנוז גבורה דעתיק¹⁸, ולפי שבו כ"ב אותיות שהן ב' פעמים רל"א (לקמן דף כו ע"א) כמה שכתוב לקמן פרק ב' (משנה ד') והן מנין נתי"ב¹⁹, והן במנין כ"ב פעמים אהי"ה לפי שבכאן נקראים אהי"ה כידוע²⁰.

שבויכולו הן שלשה ספרים דלקמן¹², ונקראים אלקים לפי שבהן גנוז גבורה דעתיק¹³, ולפיכך נקרא¹⁴ בוצינא דקרדוניתא שבה מדד משחתא ועשה הכל כמ"ש בזוהר (בראשית טו ע"א)¹⁵.
והן בעולם, תחילתן ברוח ומתפרשין במים¹⁶ [שהוא חכמה] ומתפשטין ל' קצוות העולם.

מאיר היצירה

על ספד"צ כא ע"ב ד"ה וז"ש דנפיק, וכן בליקוט שם שמשמע שבוצד"ק רק מתלבש בגבורה דעתיק ולא שהיינו הךממש, ועי' שם במאיר הספרא.

טו. עי' לשונו לקמן הערה 83.

טז. עי' לקמן משנה ט' י' י"א: רוח, רוח מרוח, ומים מרוח.

יז. כלומר לאפוקי רוח, עי' לקמן פ"א מי"א.

יח. דהיינו במו"ס (עי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ ד ע"א ד"ה והענין, וכן בלש"ו ביאורים ח"א עד ע"ג), ועי' לש"ו בדע"ה (ח"ב כא ע"ד) שעיקר פנימיות החכמה שהוא פרצוף אבא, הוא עצמו גם בחי' נוק', כי בו גנוזה גבורה דרדל"א, והוא בסוד חכמה דא"א, מו"ס, וכן כל המציאות דחכמה אבא הוא מהבינה דמ"ה ומחכמה דב"ן (עי' ע"ח שער טנח"א פרק א') שהם בחי' נוק', ולכך נקראת "חכמה" בלשון נקבה.

יט. עי' פת"ש בית נתיבות נתיב א"א פתח מה, ז"ל, שם [במו"ס] הוא נתיב לא ידעו עיט (איוב כח ז) שמשם שורש כל הרל"א שערים פנים ואחור (כדלקמן פ"ב מ"ד) בסוד נתי"ב, כי כל האותיות אלו של כל השערים הם כללות כל הנבראים, שאז כל הל"ב אל"ף א' כן. עי' לעיל הערה 9 ולקמן הערה 46.

כ. עי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ ד ע"ב ומחסד וז"ל, על ג"ר אמר אהי"ה, אנא זמין למהוי, כמ"ש בזהר (ח"ג יא ע"א) שאתגלה בז"ת.

כא. עי' מש"כ רבינו בביאורו במשלי (ח ב) וז"ל, יש ג' דרגין של חכמה כמו שכתוב בסי' (כאן) ל"ב נתיבות פליאות חכמה: פליאות, סוד הפלא, ואמרו בסי' (פ"א מ"י) רוח מרוח חקק וחצב כ"ב אותיות יסוד וכו' והוה פליאות והוה מה שאמרו בזהר (ח"ג ר"ג ע"ב) רישא וגיוצא ושבילא וכו', ג' חכמות הן: א', החכמה הידוע לכל, כמו יום שהכל יודעים צרכו. ב', חכמה נסתרת ואינה גלויה אלא לחכמים, כמו הלילה שלפי הנראה אין בו צורך וכו'. ג', חכמה הנעלמת מעין כל חי (עי' פת"ש נתיב גדלות דו"א פתח ט, שהחכמה השלישית הנעלמת היא בוצד"ק).

מע"ב, כי כל העולמות תחת אצילות הן אלקים, והיא [מלכות דאצילות] מתעלמת בתוכם נקראת ג"כ אלקים.

יב. עי' לקמן הערה 572.

יג. גבורה דעתיק מתלבש במו"ס, ועי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ ד ע"א והענין שאם כן המו"ס הוא בינה דא"א ולא חכמה דא"א. ואם כן קשה שכאן מו"ס הוא חכמה. ועי' ב"ע לג ע"א שהח"ב הם תרין רעין דלא מתפרשין, דהיינו על אף שמו"ס מצד עצמו הוא בינה דא"א אבל מכיוון שגילויי בבחינה זו הוא רק כאשר הוא בזיווג עם אבא דא"א ממילא אפשר לקרותו גם בינה וגם חכמה באותה המידה. ועי' פת"ש, הו"ד לעיל הערה 9.

עי' לש"ו דע"ה ח"א ו ע"ד, ז"ל, כל פעולה באה על ידי התעוררות, וכל התעוררות היא העתקה של כח מכת, פירוד וריבוי, וזה אינו יכול להיות כי אם בגבורות, שכן תכונת החסד היא להתייחד ונייה ושקט ומתעצם בכולו, ולכן הוא נקרא חסד פשוט, ולכן נברא העולם בלי"ב שמות אלהים. אמנם על ידי הגבורות לבדן אי אפשר לברוא שום דבר, שכן אין מעצור לרוחם, ואי אפשר שתצא מהם מציאות מסודרת ולא שייך בהן קיום, אלא על ידי שיתוף אור החסד. והנה האמת לאמתיה היא ששורש כל המציאות הוא אור החסד, שכן גם מציאות אור הגבורה גופא הוא על ידי אור החסד, שהרי באור הגבורות יש ב' תכונות: א) כאשר הוא לבדו, אז הוא כח ההסתר הגמור והוא חושך, ב) כאשר נמשכת הארה מאור החסד, אז הוא מתלהט ומאיר לאין חקר. אמנם כאשר עומדים כל אחד מהח"ו לבדו בלי רעהו הרי ששניהם נעלמים: חסד מכיוון שהוא ניח ושקט בכל כחותיו, והוא בבחי' אחדות פשוטה, וגבורה מכיוון שהוא מסלק כל שהוא זולת ממנו ומסתיר את עצמו.

ל"ב שמות אלקים שבמעשה בראשית המה ל"ב הנתיבות שבבינה, ושם הוא גמר תיקונם של ל"ב נתיבות חכמה הרי הם שרשי הנתיבות שבבינה (לש"ו ביאורים ח"א סב ע"ג).

יד. מו"ס (לש"ו דע"ה ח"א יא ע"א). ועי' מש"כ רבינו בביאורו

דגולגלתא, ומתפרשין במוח. והן בשם סתומים בקוץ של יו"ד, ומתפרשין ביו"ד.

חכמה - הוא יו"ד שבשם שנקרא גולם³¹, שמוכן לקבל צורת כל האותיות, וכן החכמה הוא מוכן לכל הנבראים, כמ"ש (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית. וחכמה גימטריא גל"ם כמנין ע"ב

פליאות²¹ - לפי שמדבר עכשיו בכתר²² והוא נקרא פלא כידוע²³, וכן אמרו (הגיגה יג ע"א) במופלא ממך, והן²⁴ כאן בכתר²⁵ מופלא בתכלית ההעלם, ומהחכמה²⁶ מתחילין להתפרש ובגופא להתחלק²⁷, ובחכמה²⁸ נקראים נתיבות כמ"ש ובמים וכו'²⁹. והן בעולם סתומים ברוח, ומתפרשין במים³⁰. ובאדם הן סתומין באוירא

מאיר היעירה

לא"א בסוד פלא, ו"למכסה עתיק" הוא ע"ש שהוא מכוסה בא"א, דהיינו ש"מכוסה" הוא הרדל"א אשר האריך מלבישו. ועכ"פ צ"ע מדברי רבינו כאן.

כד. הנתיבות.

כה. דהיינו במו"ס עצמו, שהוא מידה פרטית בא"א דאצילות.

כו. דהיינו דאבא, ע"י לעיל ד"ה הן בספירות.

כז. ע"י לעיל הערה 6.

כח. שבכתר הם נעלמים ולא נקראים אפילו "נתיבות", ורק באבא כבר נקראים נתיבות.

כט. ישעיה מג טז - ובמים עזים נתיבה, וע"י מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ ד ע"א ד"ה והענין ז"ל, הכל [מו"ס] משרש גבורה דעתיק שמתלבש בה, ולכן נקראת חכמה מים עזים כמ"ש (ישעיה מג טז) ובמים עזים נתיבה, שהן ל"ב נתיבות.

ל. רוח ומים המה בסוד כתר וחכמה, וע"י לעיל הערה 16, ע"י לקמן משנה יא: לש מים מרוח.

לא. ע"י מש"כ הראב"ד בהקדמתו לפירושו על ספר יצירה ב ע"ב, וכן ע"י ויקהל משה מאמר אדם דאצילות פרק י' במסוה משה אות ב'.

לב. ע"י ע"ח שער רפ"ח פרק ב', שיש ד' מיני ע"ב בד' שמות עסמ"ב, והם מספר הניצוצין שנפלו מכל א' וא'. והראשון שבהם הוא כמנין שם הוי"ה במילוי יודיין³² כזה: יו"ד ה"י וי"ו ה"י, גימ' ע"ב. הע"ב השני, הוא בשם ס"ג במילוי כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י, גי' ס"ג, ועם י' האותיות שבמילוי עולה ע"ג. ושם ע"ב השלישי הוא בשם מ"ה במילוי כזה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, והוא גימ' מ"ה, ועם גימ' השם הפשוט, שהוא מספר כ"ו, הוא עולה ע"א, ולוקחים את האחד היתר שיש מהשם ס"ג הנ"ל שיש לו ע"ג למלאות שם זה מע"א לע"ב. ושם ע"ב הרביעי, הוא שם ב"ן בריבוע כזה, י"ה יו"ו ה"ה וכו' ובגי' ע"ב. וכאן הוא דווקא בסוד השם ע"ב השני שעיקרו הוא ס"ג מכיוון שהוא חכמה.

כב. מו"ס הוא החכמה דא"א דאצילות (ע"י הערה 13 שלפעמים נקרא בינה דא"א) וא"א עצמו הוא כתר דאצילות.

ע"י ב"ע ה ע"ב וז"ל, ידוע שחיות המלכים [קדמאין] ותיקונם הכל תלייא במו"ס וכן מיתתם תליא שם ששם מהקם (ע"י זהר ח"ב קטו ע"א מלשון הקם תקים עמו) מלכין ומהעדי [מלשון הפסוק שמות לג ו' ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב] מלכין שכל הביורורים שם במחשבה אתברירן ושם זריק ניצוצין לש"ך עיבר שהם סוד ל"ב נתיבות כלולים מ"י והם דוגמת ל"ב שיניים הטוחנים המאכל וממתקים אותו שיהיה ראוי לאכילה כמו כן ע"י ל"ב נתיבות הכלולים במו"ס אתברירן המאנין תבירין והאורות הראויים נעשו מהם פרצופים והסיגים נפרדו מהם למטה והוא סוד א' של אמת שהחיה המלכים, ולכן נקראים ל"ב נתיבות פליאות חכמה, בסוד פלא אלף כמ"ש והחכמה מאין תמצא והוא חכמה עילאה דע"ק שנק' אין וידוע ג"כ שכל התיקונין של השערות דרישא ודיקנא דע"ק וז"ת גלגלתא כולם ממותרי מוחא סתימאה נפקו ונמצא ששם תליין חיי ומותא שכ"ז שלא נתגלו התיקונים מתו המלכים ואחר שנתגלו אז החיו וע"ז נאמר והחכמה תחיה בעליה.

כג. ע"י תיקו"ז יג ע"ב: לית עדן אלא כתר עליון דאיהו מופלא ומכוסה, ע"כ. וע"י שם קל"ז ע"ב: א' מן אבגית"ץ איהו כתר אמון מופלא ומכוסה, ע"כ. וע"י מש"כ רבינו בביאורו שם (דף קל"ח ע"א): אמון מופלא ומכוסה הן בג' רישין דביה, מו"ס הוא האמון דביה נעשה כל, וכו' ומכוסה הוא אוירא עלאה, ומופלא הוא רישא עילאה לכל רישין [רדל"א] ואלף מורה על כולם, עכ"ל, למימרא ש"מופלא" הוא עליון יותר מ"מכוסה", שכן רדל"א גבוה מאוירא ולכאורה הוא כדברי רבינו כאן שהפלא הוא בכתר.

אמנם ע"י לש"ו ביאורים ח"א כ ע"ד שמתקן את הגרסא בדברי רבינו שם, ש"מכוסה" הוא היתר גבוה מ"מופלא", וע"י בביאורו ל"ס"י יד ע"ג שגרסתו כפי שמתוקן בדברי הלש"ו ביאורים, וכן הוא בביאורו לתו"ש ג ע"א ד"ה דעליה, וע"י מש"כ רבינו בביאורו ל"ס"י יא ע"ב שמופלא הוא כינוי

ברייתא

פרק א משנה א

דיעירה

ה

(ב ע"ב)

נתיבות, והחכמה פת"ח שבו מתפתחין כנ"ל, והבינה צי"רי כנ"ל. וכן הוא הכל בעולם ובאדם כנ"ל, וכדעת הוא השגת הדבר³⁵, והוא מתפשט אח"כ בגוף כשעושה אח"כ הדבר, ולכן אמרודעת המתפשט, והן ב' מיני דעת כידוע³⁶, והם ע"ג שמות³⁷, ג' הם הג' ספרים דלקמן³⁸, וע' הנשארים הם שבעים שמות הידועים שנקראים תפארת³⁹, וכן [ע' שמות למט"ט⁴⁰ (זהר ח"א קח ע"א)] ששמו כשם רבו⁴¹ (סני' לח ע"ב). והן⁴² שקראו שכל ומשכיל ומושכל⁴³, ומושכל כלול מן שכל ומשכיל. והן באדם תלת חללי דגולגלתא, שנים מלפניו ואחד מאחוריו כנגד שניהם כידוע. ונקרא חכמה כח

השני מד' ע"ב, שהוא ס"ג עם עשר אותיות הפשוטים³², ולפי שבו גבורה דעתיק כנ"ל והוא בשם ס"ג, וכן אמרו³³ ביו"ד דס"ג נברא העולם.

ובעולם המים הוא מוכן לכל צורה³⁴, וכן אין דבר בלא מים.

ובאדם החכמה הוא מה שבשכלו להשיג כל דבר והוא מוכן להשיג כל דבר, ומתפרש בבינה שהוא מצייר בשכלו איך להשיג הדבר, והוא בכל דבר ודבר השגה בפני עצמו, ולפיכך הציור הוא בבינה הנקרא ציר"י בנקודות (תיקו"ז קנא ע"א). והכתר קמ"ץ, ששם סתומים הל"ב

מאיר היצירה

דנפיק מן פומא, והוא ת"ת כמ"ש שם, כדין ע' שמהן לקבלהון בארעא כל הנפש כו', ע"כ, ע"ש. ועי' עוד בזהר ח"ב רס ע"ב ובפע"ח ק"ש ז'.

מ. בחי' מט"ט הוא בעצמו ו"ק, ולכן הוא שייך למספר ע' שהוא בסוד הדעת המתלבש בת"ת.

מא. כוונת רבינו לדעת מתלבש בת"ת, ואז הת"ת נקרא באותו השם, עי' זהר ח"א קמט ע"א: מטטרון סבא דביתא דשליט בכל דיליה דאיהו קאים בשלטנו על האי עלמא [בשולטנו בשם] שד"י וסליק לעילא בסליקו דשמא דמריה יהו"ה. תרגום: מטטרון זקן הבית ששולט בכל אשר לו, שהוא עומד בשלטונו על העולם (הזהר), בשלטון של שם שד"י, ועולה למעלה בעלית שם רבנו הוי"ה.

ועי' מש"כ רבינו בביאורו על תיקו"ז קו ע"א וז"ל, אף שאמר שם מט"ט, הנה מט"ט כולל כל הג' עולמות ראשו בבריאה גופו ביצירה כו', אלא שנקרא היצירה על שמו לפי שגופו שם וכמו שכל האצילות נקרא ע"ש ז"א כ"ה בעולמות ושמו כשם רבו.

מב. דהיינו החב"ד (מים אדירים רכ).

מג. עי' לש"י הקדוש' ד' ע"א על מעלת לימוד התורה, שהשכל והמשכיל והמושכל אחד הוא (עי' מורה נבוכים ח"א פ' ס"ה, פירס רימונים ש"ח פ' י"ג), וכאשר יודעים דבר מהתורה הוא דבוק ברצונו ית', שנעשית אותה הידיעה לחלק מכותות הנפש שבו, שרצונו הוא אורו עצמו המתפשט למטה.

לג. עי' לש"י הקדוש' נט ע"ב, ז"ל, ועומק אותן הדברים [מש"כ כאן ביו"ד דס"ג נברא העולם] לא נמצא בדברי הרח"ו ז"ל בידינו מאומה אלא רק בכתבי תלמידים אחרים, ע"כ. ואכן הוא נמצא כתוב בס' עמק המלך שער ג' וכן עי' ויקהל משה מאמר אדם דאצילות פרק י', ועי' לש"י הקדוש' בשער הפונה קדים מפרק כט והלאה.

לד. והיינו בחי' הגולם שבו.

לה. כלומר דעת עליון.

לו. א' עליון הנמצא בראש וא' מתפשט בגוף, ומקום הדעת המתפשט בגוף הוא חוט השרדה כמ"ש רבינו בביאורו על תיקו"ז יט ע"א שהשרדה שקיא דכל גופא. ועי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ טו ע"ב שב' מיני דעת אלה הם מתחלקים לדעת דאבא שהוא דעת עליון ודעת דאמא שהוא המתפשט.

לז. כלומר הכתוב' הם סוד ע"ג השמות, ועי' מש"כ ספר הפליאה: חכמה בגי' ע"ג, לומר לך שיש לקב"ה ע"ג שמות שנכתבו בתורה, והפריש מהם שלשה שמות הקדושים מאחד נוצר אש ומאחד נוצר מים ומאחד נוצר אור וכו'.

עי' מדרש כונן, ובספר רזיאל (הערת רבי שלמה לוריא).

לח. דהיינו "בספר וספר וסיפור" וכדלקמן במשנה, ועניינם חב"ד (עי' לקמן עמוד ג).

לט. כלומר שפנימיות הת"ת הוא הדעת שעליו מדבר כאן. ועי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ ט ע"ג, שמציין לפ' משפטים (קכג ע"א): ע' נהירו דע' ענפין דאתזנו מהאי רוחא

והוא ת"ת דעתיק שהוא מתלבש בקרומא דאוריא⁵⁰ שהוא יו"ד ו"ו, והוא משם ב"ן, כי עתיק הוא מלכות עילאה⁵¹ כשעולה הו"ו לכתר להשלים השם דחושבן כתר כמ"ש בזהר⁵², והן יו"ד ה"א ו"י⁵³, כמ"ש לקמן (ב ע"ד) והם מילוי דמילוי עם הפשוט כמו שיתבאר.

חקק⁵⁴ – החקיקה הוא האותיות על הלוח, ועדיין הוא מחובר הכל⁵⁵, וכולם הם בהעלם⁵⁶.

מ"ה שהוא שקיו דאילנא מלגאו⁴⁴. וכ"ח הוא מלוי דמלוי דמ"ה⁴⁵ כמ"ש לקמן (ב ע"ג) בארוכה. והל"ב נתיבות הוא כלול באל"ף שהוא כתר, שלכך נקרא פליאות, כיצד כשתחלק הו' בשתוך האל"ף לשנים שכל אמצעי הוא כלול בשנים יבא י"ו למעלה י"ו למטה⁴⁶, והן בעולם מים עליונים ומים תחתונים והן מים דכורין ומ"ן⁴⁷. ובאדם ל"ב שינים י"ו למעלה י"ו למטה, כי סוף החכמה הוא בחיך כידוע⁴⁸. והן⁴⁹ בשם יו"ד ו"ו

מאיר היעירה

חצייה לאורכה תחברנה עם מים העליונים יוד עילאה ופנים תחתונים של רקיע שהוא חצי הוא לארכה עם מים תתאין יוד תתאה ונמצא י"ו לעילא י"ו לתתא הרי ל"ב שינים.

מז. עי' רע"מ פנחס רכ"ג ע"ב: ויהי מבדיל, ורזא דמלה יאהרונה, מים עליונים זכרים י' עלאה, מים תחתונים נקבות י' תתאה, שית אתון בינייהו כחושבן ו'.

מח. עי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ יד ע"א ד"ה וענין ג', וכן עי' שעה"כ ר"ה דרוש ד', שהזיווג של ישו"ת הוא זיווג חיך וגרון. ואם כן צ"ל שחיך הוא החלק התחתון דאבא (דא"א). ועי' לש"ו ביאורים ח"א ה ע"ד שמביא עוד מקורות לזה הענין.

מט. דהיינו איפה מופיע פעמיים י"ו.

נ. דהיינו שהקד"א הוא בסוד כתר ועי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ ד ע"ב ד"ה מתקלא שהקד"א הוא בראש הקו האמצעי. אמנם עי' שם בליקוט דף כ"א ע"א, שקד"א היא בסוד חכמה וצ"ע.

מבחינת הקד"א היא י', ומבחינת הת"ת היא ו' (מרי"ד שליט"א).

נא. דהיינו מלכות דא"ק, ועי' לקמן הערה 806.

נב. החשבון הוא כדלהלן: יהו"ה, ועוד יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, ועוד יו"ד ו"ו דל"ת, ה"ה ה"ה, ו"ו ו"ו, ה"ה ה"ה, גימ' תר"ח, וכאשר תוסיף ו"ו מפני שהו' עולה לכתר עולה תר"כ.

נג. עי' לקמן הערה 119, שזוהו ג"כ ג' ספרים, וכן גילוי של ל"ב הנתיבות, וזה עוד מקום בגילוי שם הוי"ה שמהוה מקור לל"ב נתיבות החכמה.

נד. עי' לקמן יא ע"ב ז"ל רבינו בפירושו, חקק הוא חקיקת האותיות על הלוח ונטול את תוכן.

נה. פי' מכיוון שהוא בחי' כתר דא"א. וכאן הוא הגילוי שלפני הספר.

נו. עי' לקמן משנה י' שם גם "חקק" וגם "חצב", ואילו כאן רק "חקק" ולא "חצב".

מד. עי' תיקו"ו יט ע"א: חכמה מוחא איהו מחשבה מלגאו בינה לבא ובה הלב מבין ועל אלין תרין כתיב הנסתרות לה' אלקינ"ו כתר עליון איהו כתר מלכות ועליה אתמר מגיד מראשית אחרית ואיהו קרקפתא דתפלי מלגאו איהו יו"ד ק"א וא"ו ק"א דאיהו ארז אצילות איהו שקיו דאילנא בדורעו וענפוי (נ"א ואנפוי) כמיא דאשקי לאילנא ואתרבי בההוא שקיו.

תרגום: חכמה, הוא מוח, מחשבה מבפנים. בינה, היא לב, ובה הלב מבין (ברכות סא ע"א). ועל שנים אלה נאמר "הנסתרות לה' אלהינו". כתר עליון הוא כתר מלכות, ועליו נאמר "מגיד מראשית אחרית", והוא גולגלת של תפלין, מבפנים שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועיו וענפיו (ופניו), כמים המשקים את האילן ומתרבה באותו השקה.

ועי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ כא ע"ג ד"ה בעמר שהוא בסוד דעת, וכן עי' דברי רבינו על תיקו"ו נ"ח ע"ד ד"ה כנור. וכן עי' פת"ש נתיב הצמצום פתח יב בבית נתיבות, וז"ל, הדעת לעולם כולל כל הז"ת והוא הפנימיות שלהם, שקיו דאילנא לגו.

מה. יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף (עי' ע"ח שער אור"א פרק י' שמילוי דמילוי הוא בחי' בינה. ועי' לש"ו ביאורים ח"ב ע"ג שהו"ה הפשוט הוא בחי' כתר (ע"פ ע"ח שער לאה ורחל פרק ב), ומילוי הוא בחי' חו"ב. אמנם עי' בזהר משפטים צד ע"ב שהו"ה במילוי הוא בשלימו יתיר ולכאורה צ"ע, ויש ליישב שאמנם ההו"ה הפשוטה הרי היא הכתר היא הבחי' יתיר שלמה באמת, אך היא נעלמת ואילו השם במילוי הוא יתיר גלוי ולכן נגבינו היא היותר שלמה).

מו. עי' ע"ח שער אח"ף פרק ה, ועי' שעה"כ עמידה ה': הנה ל"ב שינים ה"ס ל"ב נתיבות החכמה שהם ש"ך דינין הגו' והם י"ו שיניים למעלה ו"ו שיניים למטה ונרמזים בא' של אדני בהיותך מחלק הוא של בינתים לב' וויין כזה א' כי

יהו"ה - בחכמה ג"כ כידוע שהוא כלל כל הספירות⁶⁷, שלכן הוא יו"ד שבשם, כמ"ש (משלי ל ד) מה שמו ומה שם בנו, ששניהם הן שם הוי"ה. והן במילואן בשמא מפרש גי' מ"ה (תיקו"ז ח ע"ב), זהו מה ומה כו'⁶⁸, שופרא דיעקב מעין שופרא דאדם (כ"מ פד ע"א), חכמה ועד"א⁶⁹.

צבאות - שהוא שם הזרע, שלכן הוא בנו"ה⁷⁰, בכליות, שוחקים מן לצדיקים, מבשלים הזרע⁷¹ דנפיק ממוחא, ועיקר השם בחכמה⁷², שלכן התפללה חנה בתפלתה (שמואל א' א יא) ה' צבאות, שמשם כל צבאות ישראל. וז"ש (ש"א א י') ותפלל חנה על ה', שאמרו (ברכות לא ע"ב) על ה' ממש, שהוא⁷³ רוכב שמים עד"א, כמ"ש

יהו"ה וכו' עד וקדוש הוא - כולם הם כינויים לחכמה זו⁵⁷, והם כ"ב תיבות כנגד כ"ב אותיות⁵⁸, ועוד עשר⁵⁹ מבאר הספר בסוף המס' (פ"ו מ"ו) אלו הן כ"ב וכו'.

וברא את עולמו - כמ"ש (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית⁶⁰.

ופליאות⁶¹ חכמה - כמ"ש (איוב כה יב) והחכמה מאין תמצא לא ידע אנוש ערכה כו'⁶².

יהו"ה יהו"ה צבאות - כל הכנויים אלו בחכמה, כמ"ש בחגיגה⁶³ מלך א"ל וכו' שוכן עליהם בערבות שנאמר סולו לרוכב בערבות ביה"ה וכו', והוא⁶⁴ חכמה כמ"ש (לקמן ד"ה צבאות), ונאמר ביה"ה שמו, הרי יהו"ה בחכמה, והי' ידוע, וה"א מצד הבן בחכמה⁶⁵ כלול בינה בחכמה, ייה"ה⁶⁶.

מאיר היעירה

הספירות, שכן אותיותיו המה ביטוי של כל הי"ס, יהו"ה חור"ב, ו' של השם היא ע"ש כל הו"ק מחסד ועד יסוד וה' האחרונה של השם היא מלכות (זהר ח"ג רמג ע"א).

סח. עי' מש"כ רבינו בביאורו על תיקו"ז קטז ע"ג.

סט. עי' זהר בלק קצא ע"ב: ורוא דמלה כתיב ברוא דלעילא מה שמו ומה שם בנו כי תדע שהוא שם ידיעא יי' צבאות שמו שם בנו ישראל שמו דכתיב בני בכרי ישראל והא ישראל כל מפתחן דמהימנותא ביה תליין ואיהו משתבח ואמר יי' אמר אלי בני אתה והכי הוא ודאי דהא אבא ואמא אעטרו ליה וברוכו ליה בכמה ברכאן וכו'.

תרגום: וסוד הדבר כתוב בסוד שלמעלה "מה שמו ומה שם בנו כי תדע", אותו שם ידוע, ה' צבאות שמו, "שם בנו", ישראל שמו, שכתוב "בני בכורי ישראל", והרי ישראל תלויים בו כל מפתחות האמונה, והוא משתבח ואומר "ה' אמר אלי בני אתה" וכך זה בודאי, שהרי אבא ואמא עטרו אותו וברוכו בכמה ברכות וכו'.

ע. עי' תיקו"ז קמא סע"ב, קמב רע"ב.

עא. עי' רע"מ פנחס רל"ה ע"א: תרין כוליין האופים ומבשלין הזרע דנחית מן מוחא ומבשלין מיא דמקבלין מכנפי ריאה.

עב. עי' זה"ק בלק קצא ע"ב (הערת הרמ"ש). נ"ל שמקומה של ההערה הזו הוצבה כאן בטעות ומקומה צריך להיות לעיל הערה 69.

עג. פי' חכמה שהיא מעל שם הוי"ה שעיקר עניינו בפרט הוא עד"א (ת"ת).

נז. דא"א.

נח. עי' לש"ו ביאורים ח"א נז ע"ג ששמות הם בפנימיות, ואותיות בחיצוניות.

נט. עי' לקמן ד ע"ד, שם רבינו קורא להם בשמות.

ס. עי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ א ע"א ד"ה ספרא, וז"ל, כל האצילות נקרא ע"ש יו"ד שבשם שהיא חכמה, וכמ"ש בע"ח דעל ידי התלבשות א"ס בחכמה האציל כל האצילות ומתלבש בהן, וכן ראשית הגילוי הוא מחכמה כמ"ש בא"ז (יפט ע"ב) אתר דשירותא אשתכח כו' הוא נהירו דחכמתא כו'.

סא. היינו ופליאות.

סב. יתבאר מדברי רבינו שכוונת הסי' בלשון "פליאות חכמה" שהוא האיין ה"ה הכתר יחד עם החכמה.

סג. יב ע"ב: אתה כוננתה שם אופנים ושרפים וחיות הקדש ומלאכי השרת וכסא הכבוד מלך א"ל חי רם ונשא שוכן עליהם בערבות שנאמר סולו לרוכב בערבות ביה"ה שמו.

סד. הרוכב. ומוכת מזה שהוא שוכן דווקא בערבות מכיוון שהערבות היא בינה. עי' חגיגה יב ע"ב שהוא הרקיע העליון ביותר.

סה. לקמן פרק א' משנה ד'. ועי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ יד ע"ב ד"ה אחתא שהבן בחכמה היינו או"א עילאין ו'חכם בבניה' הוא יסו"ת.

סו. וצ"ע אם כל זה כלול בעניין חכמה דא"א או שעתה עבר לבאר את ענין חכמה דאצילות.

סז. כלומר ששם הוי"ה ב"ה הוא כלל הספירות. אע"ג שעל דרך פרט הוא השם של ספירת ת"ת עכ"ז היא כוללת כל

(דברים לג כו) רוכב שמים בעוזך, ואמרו ג"כ (גמ') חגיגה הנ"ל שהוא שוכן בערבות כנ"ל.

אלהי ישראל - כמו אלהי אלהים⁷⁴, כמ"ש (שמות ד כב) בני בכורי ישראל⁷⁵.

אלהים חיים - שנקרא⁷⁶ אלהים, ל"ב אלהים דמעשה בראשית⁷⁷, ל"ב

נתיבות חכמה, ובו החיים⁷⁸, משכן החיה⁷⁹, והחכמה תחיה בעליה (קהלת ז יב). וכן בעולם שנה

נפש⁸⁰ כמ"ש. וז"ש (ישעיה נז טו) כה אמר רם ונשא כו' שהוא חכמה כמ"ש, (ישעיה נז טו) להחיות רוח

שפלים וכו', כמ"ש (תענית ז ע"א) למה נמשלה תורה

למים שמנחת מקום גבוה והולכת למקום נמוך, והחכמה נקראת חיים כמ"ש, וזהו להחיות וכו' וכן אמרינן בגמרא הנ"ל (חגיגה יב ע"ב) א"ל חי כו'.

ומלך עולם - כמ"ש בגמרא הנ"ל (שם) מלך

א"ל כו'.

א"ל - כנ"ל בגמ' (שם) א"ל חי כו'.

שדי - שאמר לעולמו די⁸¹, בוצינא דקרדינותא⁸², חכמה מדד משחטא⁸³, אע"פ שאלהים

חיים, ומלך עולם, א"ל שדי, ג"כ בבניה כידוע, הוא מצד הבן בחכמה וחכם בבניה⁸⁴ כנ"ל⁸⁵.

ב ט"ג

מאיר היעירה

פב. עי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ ו' ע"א ד"ה והכלל, שמו"ס ובוצד"ק הינן ב' בחינות שונות ובוצד"ק מלביש את

מו"ס, ועי' פת"ש א"א כא וז"ל, כל הבירורין עולים לשרשם למו"ס, ששם התחלת הבירור בסוד הבוצד"ק, עכ"ל.

פג. עי' זהר בראשית (טו ע"א): בריש הורמנותא |נ"א בראשית בחכמתא| דמלכא גליף גלופי |נ"א גליפון| בטהירו

עלאה בוצינא דקרדינותא |לנפיק גו סחים דסתימו (מרישא) [מרוזא] דאי"ן סו"ף קטורא בגולמא נעיץ בעוקא לא חוור

ולא אוכס לא סומק ולא ירוק ולא גוון כלל כד [מדיד נ"א הדר] משיחא עביד גוונין לאנהרא לגו בגו בוצינא נפיק [נ"א

ונפיק] חד נביעו דמניה אצטבעו גוונין לתתא סתיס גו סתימין |דרוזא| (מרוזא) דאי"ן סו"ף בקע ולא בקע אוירא דיליה

לא אתיידע כלל עד דמגו דחיקו דבקיעותיה נהיר נקודה חדא סתימא עלאה בתר ההיא נקודה לא אתיידע כלל ובגין כך

אקרי ראשית מאמר קדמאה דכלא.

תרגום: בראש (בראשית בחכמת המלך חקק וכו') שלטון המלך, חקק חקיקות (חקיקה) באור עליון נר חזק, ויצא תוך

נסתר הנסתרים, מראש (מסוד) האין סוף, עשן בגולם נעוץ בטבעת, לא לבן ולא שחור ולא אדום ולא ירוק ולא צבע

כלל. כשמדד (כשהזו) מדידה, עשה צבעים להאיר, לפנים בתוך הנו, יצא (ויצא) מעיין אחד שממנו נצבעו הצבעים למטה, סתום תוך הסתומים של סוד האין סוף, בקע ולא בקע

את האויר שלו לא נודע כלל, עד שמתוך דחק הבקיעה שלו מאירה נקודה אחת סתומה עליונה אחר אותה נקודה לא

נודע כלל, ולכן נקראת ראשית, המאמר הראשון של הכל. ועי' לקמן הערה 900.

פד. עי' לעיל הערה 65.

פה. וכ"מ בס' הפליאה, ח"ל, המחשבה נקראת שדי וע"ש (הגה"ת רמ"ש).

עד. "אלהי" הראשון הוא קודש והשני "אלהים" הוא חול, עי' דברים י יז ולפי זה נדצ"ל אלהי האלהים, ועי' תרגום

שם. חכמה הוא שורש וכח לעד"א המכונה ישראל, דוגמת אלקי האלהים שהוא השורש של האלילים.

עז. והנה לכאורה מתבאר כאן מדברי רבינו שמו"ס מתגלה בל"ב אלקים דמע"ב וכדומה לזה עי' מש"כ רבינו בביאורו

על תיקו"ז ח ע"א ד"ה ל"ב ז"ל, אינון ל"ב אלהים שהם מסט' דגבורה במעש"ב, אע"ג דהן בחכמה מ"מ הן בבוצינא

דקרדינותא שהוא גבורה דעתיק, ע"כ, וצ"ע מקורו, וע' לש"ו ד"ה ח"א ו ע"ד, ז"ל, כל עניני פעולה ומעשה וכו',

הוא יוצא ומנשך רק ע"י התעוררות וכו', וכל התעוררות הנה הוא בהבחנת תנועה וכו', וכל תנועה הנה הוא בבחי' העתקה

שנעתק כח מכה, והוא בבחי' פירוד וריבוי וכו', כ"ז הנה הוא רק מתכונות הגבורות, כי מכחו הוא כל התעוררות

והתנועה ויציאית גילוי וכו' לחוץ. אבל החסד אשר תכונתו הוא להתייחד, הנה הוא נייח ושקט ומתעצם בכלו. ועי' לקמן הערה 256.

[אמנם עי' תיקו"ז כז ע"ב, ועי' ע"ח שער טנת"א פרק ה' של"ב שמות אלקים דמעשה בראשית הם בסוד מוחין

דקטנות, ועי' לש"ו ביאורים ח"א סט ע"א שהגדלות נכללת בתיבת 'ויאמר']

עח. דהיינו המוחין (עי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ ג ע"א ד"ה ויוניתו). וכאן הכוונה היא למו"ס בו שורה האוירא הרי היא הא"ס.

עט. דהיינו מו"ס, כלומר החכמה דא"א ובו שורה החיה דא"א. ועי' לקמן י ע"ג

פ. עי' לקמן יד ע"ד שעש"ן הם כינויים לבי"ע. **פא.** עי' חגיגה יב ע"א.

(טו ע"ב), שהן כוללין ג' עולמות הנ"ל, שמקננין בהן (תיקו"ז כד ע"ב), וכן אויר ומים אש בג' עולמות. **וברא את עולמו בג' ספרים כו'** - כמ"ש⁹², והם כלולים כולם במ"ס⁹³.

בספר וספר וספור - הן חכמה ובינה ודעת⁹⁴, שבהן נברא העולם כידוע⁹⁵, והם ג' אותיות אמ"ש, שבהן⁹⁶ נעשה חב"ד כמ"ש לקמן (יב ע"א), וכן הן בעולם שנה נפש.

ספר וספר הן חו"ב, שעדיין הוא בשכל לבד, וסיפור הוא הדעת, שמוציא השכל מהכח אל הפועל כמו הסיפור⁹⁷. והן⁹⁸ בשתי ידיים ולשון, ב' ידיים מלבישין חכמה בינה דאריך אנפין⁹⁹, ולשון הוא הדעת שמזווג חין וגרון¹⁰⁰, שהוא חכמה ובינה, והוא יסוד דעתיק, כידוע (ע"ח נקודות ג) שכל [יסוד] שלמעלה הוא דעת שלמטה¹⁰¹, ובשתי הידים הן כל האותיות (עי' מאמר קדישין להאר"י ז"ל [לקמן ל ע"ג]), כי כ"ז אותיות הם, ועוד א' בסופן

רחום וחנון - הוא שם רחום על אותן שצריכים רחמים, יתומים ואלמנות, כמ"ש (תהלים סה ה ו) סולו לרוכב בערבות כו' אבי יתומים כו' אלהי"ם במעון קדשו⁸⁶.

רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש הוא - כמ"ש (ישעיה נז טו) כה אמר רם ונשא, שהוא חכמה כמ"ש בגמרא הנ"ל. וכתוב רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון וכו', ונקרא רם ונשא שהוא רם על כל רמים, שלמעלה ממנו אין השגה⁸⁷, והוא ראשית. שוכן עד, על בינה שנקראת עד (זהר ח"ב כב ע"א) כמש"ל (לקמן ט ע"ג). וכן קדוש בחכמה כידוע (תיקו"ז כח ע"א). וכן בחכמה שהוא⁸⁸ אצילות קדשו, שנקרא חכמה יו"ד שבשם, ברא כל העולמות⁸⁹.

וברא את עולמו בשלשה ספרים - בי"ע⁹⁰ שהן ג' אמ"ש, נגד ראש בטן גויה⁹¹, בינה שכולל הראש, וז"א גויה חג"ת, ומלכות בטן כנ"ל

מאיר הדיעירה

והוה, והם ג' שמות הוי"ה שכל ספר הוא שם, עכ"ל, וע"ש פתח י"ב שהוא סוד ג' ספרים הנפתחים בר"ה (כמבואר בר"ה ט"ז ע"ב).

צה. ע"י מדרש הנעלם ג ע"א: א"ר יהודה, בג' דברים ברא הקב"ה את עולמו, בספר וספור וספור, כנגדם בחכמה בתבונה וברדע, בחכמה, דכתיב ה' בחכמה וגו' [יסוד ארץ כונן שמים בתבונה], בדעת דכתיב בדעתו תהומות נבקעו.

צו. כלו' באמ"ש.

צז. ע"י מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ א ע"א ד"ה ספרא, דהיינו בצירוף השומע.

צח. ג' הספרים.

צט. דנתי לפני מו"ר המחבר ז"ל כלפי ליאי איזו ידיים מלבישים לחו"ב דא"א אדרבה חו"ב דאצילות מלבישים את הידים דא"א [וכ"כ לקמן ו ע"ג], והודה לדברי ואמר שצריך להגיה שחו"ב דאצילות מלבישים את הידים דא"א שבהם ספר וספור [בפשטות זה הגהת רמ"ש, כמש"כ בדף השער].

ק. ע"י תז"ח יט ע"ג, וע"י מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ טו ע"א ד"ה לשון המתפשט וכו'.

קא. וידוע דדעת דא"א הוא בין תרין כתפין דליה א"כ הלשון הוא הדעת הנ"ל מתפשט ג"כ בב' הידים דא"א ומובן הוא (רמ"ש).

ע"י מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ כו ע"ב ד"ה בכללא, שאף שם מביא יסוד זה.

פו. פי' שחכמה דא"א משפיע עד כאן.

פז. ע"י אד"ז רצ ע"א: שירותא מחכמה.

פח. פי' עולם האצילות.

פט. ע"י מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ (א ע"א ד"ה ספרא) שא"ס התלבש בחכמה לברוא את העולם [עיי"ש בגליונות הלש"ו שדבריו הם ע"פ ע"ח שער האצילות פרק א', ושם מתבאר שכוונתו לבחי' חכמה דא"ק].

צ. פי' "עולמו" הוא בי"ע, אם כן בע"כ שכל מש"כ במשנה מדובר דווקא באצילות.

צא. ע"י לש"ו הקדו"ש שער ג פרק א', שבספר יצירה [לקמן פרק ג' משנה ו'] לב נקרא בשם גויה, משום שהוא עיקר מציאות האדם.

צב. לענ"ד אין העניין מבואר בשום מקום אחר לעיל וממילא לכאורה צריך למחוק תיבת "כמ"ש".

צג. דהיינו המתקלא הכולל את ג' ההוי"ות שבו.

צד. ע"י מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ א ע"א ד"ה ספרא שכאן מתבאר שה' ברא את עולמו בדיבור ובכתב. וע"י שם א ע"ב ד"ה ספרא שמכאן מתבאר שכל האצילות תלויה במשקל, וע"י לקמן ד ע"ב שכל העולם מיוסד על ג' הכללים האלה.

וע"י פת"ש תיקון טז שהתגלות בחי' המתקלא הוא גילוי של תיקון, וע"י שם נתיב הפרצופים פתח י', ז"ל, ג' ספרים הוא גילוי של כלל הזמן המתחלק לג' מדרגות עבר ועתיד

להשלים לאלף, כמ"ש (לקמן משנה ז) נעוץ סופן כו', הריכ"ח¹⁰², ובהג' נברא העולם¹⁰³. לפיכך שיתא אלפי שנין הוי עלמא (סנהדרין צו ע"א) שהוא כמנין אותיות הנ"ל¹⁰⁴ עם ה"א שבה נברא העולם¹⁰⁵, שכל האותיות יוצאים ממנה, והיא מלכות של עולם דלעילא. ואם תחשוב אותן למאות, שהוא מספר הגדול, יהיו ששים רבוא אותיות לתורה וישראל. והכ"ח אותיות הן בבי"ד ידים, ביי"ד פרקין, שלכן נקרא י"ד, והן כמו שתי לוחות, וספור הוא לשון, שבו נקבעו כל האותיות¹⁰⁶, לפי שפ"ל מכריע הוא כלול משניהם. ובידים הן בכתב, כמ"ש וביד כל

אדם כו'¹⁰⁷, והן בכתב הלוחות, ולכן נקרא ספור. ובלשון הוא בדבור, והוא מאמר עשרת הדברות לישראל¹⁰⁸, ולכן נקרא ספור. וכן העולם נברא בשתי ידים, כמ"ש (ישעיה מח יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני כו', ובלשון כמ"ש (תהלים לג ו) בדבר ה' כו', והכ"ח אותיות הן כ"ח דמילוי המילוי¹⁰⁹, י"ד של י"ה ביד ימין¹¹⁰, וי"ד של ו"ה ביד שמאל. ולכך ה' אותיות בא"ב הן כפולות¹¹¹, כי מלוי דמלוי של ה"א אחרונה הוא כפול בה"א ראשונה¹¹². ואל"ף שבסופה¹¹³ הוא א' שבאמצע המלוי של וא"ו¹¹⁴, שהוא אל"ף של

כ"ח

מאיר היעירה

קב. כחשבון י"ד וכדלקמן.

קג. ע"י לקמן פ"ב מ"ב.

קד. מא' עד ט' מ"ה ומי' עד צ' ת"ג, ומק' עד ק' ארבעת אלפים חמש מאות, סה"כ ארבעת אלפים תשע מאות ותשעים וחמש, ומכיוון שמצינו בחז"ל שכאשר מונה את הא"ב באופן זה חוזרים לבסוף לא' ואז הגימ' שלו הוא אלף, הרי שמוסיפים עוד אָלף על החשבון הנ"ל, סה"כ חמשת אלפים תשע מאות ותשעים וחמש.

קה. ע"י גמ' מנחות כט ע"ב: דרש ר' יהודה בר ר' אילעאי אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד ואיני יודע אם העולם הבא ביו"ד והעולם הזה בה"י אם העולם הזה ביו"ד והעולם הבא בה"י כשהוא אומר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא בה"י בראם [הוי אומר העולם הזה בה"י והעולם הבא ביו"ד], ע"כ. וקשה, שהרי שם משמע שמדובר בה' הראשונה של שם. וע"י רע"מ פנחס רט"ז ע"ב ובביאור רבינו על ספד"צ ל ע"ב שם משמע שהמדובר הוא דווקא בה' האחרונה, וצ"ע.

קו. דהיינו כל כ"ח האותיות יחד ולא רק י"ד.

קז. איוב לו ז: "ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו".

קח. ע"י מכילתא יתרו (מסכתא בחדש פרשה ד, הו"ד ברש"י שמות כ א ד"ה אח): את כל. בדבור אחד מה שאי אפשר לבשר ודם לומר כן שנאמר וידבר אלהים את כל הדברי' האלה לאמר. אם כן מה ת"ל אנכי ה' אלהיך לא יהיה לך מלמד שאמר הקב"ה בדיבור אחד עשרת הדברות חזר ופירשן דיבור דיבור בפני עצמו. שומע אני אף כל דברות שבתורה נאמרו כולם בדיבור אחד ת"ל את כל הדברים האלה נאמרו בדיבור אחד ושאר כל הדיברות דיבור דיבור בפני עצמו, ע"כ. וע"י מש"כ רבינו בביאורו על תיקו"ז תיקון כב דף עא ע"ג ז"ל: אבל הענין [של אמירת עשרת הדברות

ב"פ] דזה בכללות וזה בפרטות. וכל מה שדבר עמהם הכל בדבור א', וזהו אחת דבר אלקים בכללות, והוא יוד של שם, ואח"כ שתים זו שמעתי, בדבור א', ואמר זו, דזו אחד בחושבן, ואלו שמעו ממש דעשר בכללות לא הבינו, שלכן חזר ופרטן. ומה שכללן, להודיען שהכל אחד, וכמ"ש בבהיר (ג ע"ג) הא למדת דכלהו בחדא מילתא אמיר', ובעבור שלא יטעו ישראל כו' ובעבור כך חזר וכללן. ד"א שלא יטעו ויאמרו אומות העולם, הואיל והם י' מאמרות כו' ע"ש, וזה שתים זו שמעתי, אבל תרי"א צוה לנו משה כמ"ש בגמ' שם, והם דברי רש"י ששמעו (בחינוך) הקול לבד, אבל לא כמ"ש על שאר דברות, אלא כולן ביחד.

קט. יו"ד וא"ו דל"ה, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף.

קי. ע"י טעמי המצוות עקב.

קיא. דהיינו אותיות מנצפ"ך.

קיב. ע"י זהר ח"א קכט ע"א: רוא דמלה שדה המכפלה ודאי מאן מכפלה ה' דבשמא קדישא דאיהי מכפלה וכלא קיימא כחד ובגיניה קאמר בארז סתים [ה'] (ה)מכפלה דלא הוי בשמא קדישא את אחרא מכפלה בר איהי.

[תרגום: סוד הדבר, שדה המכפלה ודאי. מי המכפלה, ה' שבשם הקדוש שהיא מכפלה. והכל עומד יחד, ובשבילה אמר בדרך סתום ה' מכפלה, שאין בשם הקדוש אות אחרת כפולה פרט לזה.]

ע"י בליקוטים שבסוף מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ סוף לח ע"א, וע"י מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ כא ע"א ד"ה ואמר, שה' האחרונה נכללה בה' הראשונה. וע"י ע"ח שער התיקון פרק ג' במ"ק.

קיג. אחרי ה' האחרונה של שם.

קיד. ע"י לקמן טז ע"ב והוא נושא את כולם, ע"י לקמן הערה 1267 שזה כתרה.